

**СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ
ВИТЯГ З РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ**

15.09.2020 № 70/96- р/к

Справа № 27

м. Харків

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (далі – КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» або Відповідач) протягом січня 2018 – травня 2019 року та станом на вересень 2020 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого опалення у територіальних межах міста Лисичанськ Луганської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) Відповідачем для надання споживачам послуг з централізованого опалення, із часткою 100%.

Як наслідок, КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» має змогу самостійно визначати умови надання послуг з централізованого опалення та розрахунків за ці послуги.

При цьому Відповідач нараховував та розподіляв спожиту теплову енергію, стягував за це плату на підставі Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.11.2018 №315, застосування якої у період лютого – квітня 2019 року є безпідставним, а також укладав зі споживачами договори про постачання теплової енергії, положення яких не відповідали вимогам Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630.

За результатами розгляду справи № 27 такі дії КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого опалення (пункт 1 частини другої статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» накладено штраф на загальну суму у розмірі 80 000,00 гривень (вісімдесят тисяч грн. 00 коп.).

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 27 про порушення КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання відділу досліджень і розслідувань Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 25.11.2019 №186,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 25.06.2019 № 27-рп/к розпочато розгляд справи № 27 у зв'язку з наявністю у діях КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Разом з супроводжувальним листом від 25.06.2019 № 01-12/734 розпорядження адміністративної колегії Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 25.06.2019 № 27-рп/к про початок розгляду справи № 27 надіслано КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА».
- (3) Головою Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України до КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» надіслано вимогу від 26.06.2019 № 01-45/743.
- (4) Разом з супроводжувальним листом від 25.11.2019 № 03-05/1583 копію подання з попередніми висновками у справі № 27 надіслано КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА».

- (5) В.о. голови Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України до ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДПС В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ надіслано лист про надання інформації від 27.02.2020 №01-26/353.
- (6) Відповідно до розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 №23-рп (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 07.05.2020 № 5-рп):
- 1) 01.06.2020 року Луганське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Луганське ОТВ АМКУ) припинено шляхом приєднання до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, яке визначено правонаступником всіх майнових прав та обов'язків;
 - 2) Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України перейменовано у Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (7) Відповідачем у справі є КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», засноване Лисичанською міською радою Луганської області, (ідентифікаційний код юридичної особи 13401321; місцезнаходження: вул. Тепла, буд. 17, м. Лисичанськ, 93113; основний вид економічної діяльності: 35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря).
- (8) Відповідно до статуту КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», затвердженого наказом управління власності Лисичанської міської ради від 02.10.2019 № 164, предметом діяльності Відповідача є, зокрема, виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії.
- (9) Метою створення КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» є, зокрема, одержання прибутку від виробництва, транспортування, постачання та реалізації теплової енергії абонентам.
- (10) КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» діяльність з:
- виробництва теплової енергії;
 - транспортування теплової енергії магістральними та місцевими тепловими мережами;
 - постачання теплової енергії
- здійснює на підставі ліцензії, виданої НАЦІОНАЛЬНОЮ КОМІСІЄЮ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ

ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (рішення НКРЕКП від 30.11.2012 № 370, переоформлене рішенням від 12.09.2016 №1547).

- (11) Таким чином, Відповідач є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (12) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України 05.03.02 р. № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.02 р. за №317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2. Методики, встановлено наступне.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (13) У відповідності до пункту 3.1. Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (надалі – Методика) об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (14) У відповідності до пункту 3.4. Методики, визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установаження переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють) {споживає(ють), використовує(ють)} конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (15) У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» є суб'єктом господарювання.
- (16) Об'єктом аналізу є КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», яке надає послуги з централізованого опалення.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання

- (17) Об'єктом аналізу є послуги з централізованого опалення.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (18) Відповідно до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (19) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (20) Пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що послуга з постачання теплової енергії є комунальною послугою.
- (21) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про тепlopостачання»:
сфера тепlopостачання - це сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
постачання теплової енергії (тепlopостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.
- (22) Отримання послуги з централізованого опалення можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з постачання теплової енергії.
- (23) Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі - Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.
- (24) Відповідно до пункту 2 Правил № 630:
- (25) централізоване опалення - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні нормативної температури повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу), яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем тепlopостачання.

- (26) Централізоване опалення є послугою, яка не має заміників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого опалення, конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (27) Послуги з централізованого опалення надаються КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» на платній основі, а отже є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА».

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (28) Споживачами послуг централізованого опалення є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого опалення.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (29) Відповідно до пунктів 5.1 - 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (30) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:

подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;

подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;

наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);

відсутність суттєвої різниці в цінах;

взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (31) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.

- (32) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.

- (33) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з централізованого опалення, які не мають товарів-замінників.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

- (34) Відповідно до вимог Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (35) Відповідно до Методики, для регіональних ринків, якщо ступінь відкритості ринку становить менше 30%, територіальними (географічними) межами ринку є конкретно визначена певна територія.
- (36) КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» з 13.02.2007 є виконавцем послуг з централізованого опалення міста Лисичанськ відповідно до рішення виконавчого комітету Лисичанської міської ради Луганської області від 13.02.2007 № 886.
- (37) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого опалення є територія, підпорядкована Лисичанській міській раді Луганської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА».

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку - часові межі ринку

- (38) Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (39) Часовими межами ринку послуг з централізованого опалення визначено періоди: січень 2018 – травень 2019 року.
- (40) В зазначений період та станом на вересень 2020 року структура вказаного ринку не змінювалась.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

3.6.1. Обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище

- (41) Обсяги наданих КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» послуг із централізованого опалення у визначених часових межах: січень – грудень 2018 року – 144,97 тис. Гкал. на суму 121648,5 тис. грн.; січень – травень 2019 року 75,7 тис. Гкал. на суму 77479,4 тис. грн.

3.6.2. Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку.

- (42) Виходячи з наведеного, частка КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» на ринку послуг з централізованого опалення протягом січня 2018 –

травня 2019 року та станом на вересень 2020 року в межах території, підпорядкованої Лисичанській міській раді Луганської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», становить 100 %.

3.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (43) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (44) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (45) Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, транспортування теплової енергії.
- (46) Відповідно до абзацу сьомого статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього Закону, належить виробництво теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами) та постачання теплової енергії.
- (47) Отже, ринок послуг з централізованого опалення перебуває у стані природної монополії.

3.8. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (48) Таким чином, КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» протягом січня 2018 – травня 2019 та станом на вересень 2020 займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого опалення в межах території, підпорядкованої Лисичанській міській раді Луганської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» із часткою 100%.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. Обставини справи

- (49) Відповідно до пункту 1 розділу VI Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 травня 2019 року, крім окремих статей цього Закону.
- (50) Згідно з пунктом 4 частини другої статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері житлово-комунального господарства, належить, зокрема, встановлення методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і з постачання та розподілу електричної енергії, а також послуги з поводження з побутовими відходами) у багатоквартирних будинках та інших будівлях, де налічуються два або більше споживачів.
- (51) Як наведено у п. 1 Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197 Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що, зокрема, забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері житлово-комунального господарства.
- (52) Наказом Мінрегіону від 22.11.2018 № 315 затверджено Методику розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (далі – Методика розподілу). Як зазначено у преамбулі цього наказу, Методику затверджено, зокрема, відповідно до пункту 4 частини другої статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (53) Відповідно до пункту 1 Методики, ця Методика встановлює порядок визначення обсягів спожитої у будівлі теплової енергії на опалення житлових та нежитлових приміщень, які є самостійними об'єктами нерухомого майна, опалення місць загального користування, гаряче водопостачання (у разі обліку теплової енергії у гарячій воді), забезпечення функціонування внутрішньобудинкових систем опалення та гарячого водопостачання (за наявності циркуляції); обсягів холодної, гарячої води, витраченої на загальнобудинкові потреби; обсягів холодної та гарячої води, спожитої споживачами, приміщення яких не оснащені вузлами розподільного обліку; порядок розподілу обсягів спожитих комунальних послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання (далі - комунальні послуги),

визначає вимоги до приладів-розподільовачів теплової енергії, поправкові коефіцієнти для розподілу обсягу спожитої теплової енергії між окремими споживачами у будівлях, оснащених вузлами комерційного обліку теплової енергії та/або гарячої, та/або холодної води, де налічуються два та більше споживачів.

- (54) Згідно з частиною 1 статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (55) Як визначено у частині другій статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні-послуги» договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.
- (56) Відповідно до пункту 2 частини першої статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні-послуги» до повноважень Кабінету Міністрів України належить затвердження типових договорів про надання (постачання) комунальних послуг (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і з постачання та розподілу електричної енергії) та послуг з управління багатоквартирним будинком.
- (57) Постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (дата набуття чинності 04.09.2019) затверджено:
- Правила надання послуги з постачання теплової енергії;
 - типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії (із здійсненням обслуговування і поточного ремонту внутрішньобудинкової системи теплопостачання);
 - типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії;
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії;
 - типовий колективний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
 - типовий договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії.
- (58) Згідно з пунктом 4 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про житлово-комунальні-послуги» (в редакції від 09.06.2018) не пізніше як протягом одного року з дня введення в дію цього Закону співвласники багатоквартирних будинків незалежно від обраної ними форми управління багатоквартирним будинком зобов'язані прийняти рішення про модель організації договірних

відносин з виконавцями комунальних послуг (крім послуг з постачання електричної енергії та природного газу) щодо кожного виду комунальної послуги згідно з частиною першою статті 14 цього Закону, а виконавці комунальних послуг - укласти із такими співвласниками договори про надання відповідних комунальних послуг відповідно до обраної співвласниками моделі організації договірних відносин.

- (59) Тобто укладання договорів про постачання теплової енергії мало відбутись вже після введення у дію Закону, на основі затверджених Кабінетом Міністрів України відповідних типових договорів.
- (60) Згідно з частиною 7 статті 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» у разі якщо співвласники багатоквартирного будинку самостійно не обрали одну з моделей організації договірних відносин, визначених частиною першою цієї статті, та/або не дійшли згоди з виконавцем про розмір плати за обслуговування внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку, що забезпечують постачання відповідної комунальної послуги, між виконавцем відповідної комунальної послуги та кожним співвласником укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги відповідно до вимог частини третьої цієї статті.
- (61) Відповідно до пункту 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції від 09.06.2018) договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію цього Закону, зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладеними за правилами, визначеними цим Законом. Такі договори мають бути укладені між споживачами та виконавцями комунальних послуг протягом одного року з дати введення в дію цього Закону. У разі якщо згідно з договорами про надання комунальних послуг, укладеними до введення в дію цього Закону, передбачено більш ранній строк їх припинення, такі договори вважаються продовженими на той самий строк і на тих самих умовах.
- (62) Таким чином, до 01.05.2019 та після 01.05.2019 (за виключенням випадку, коли співвласники багатоквартирного будинку приймуть рішення про модель договірних відносин у своєму багатоквартирному будинку та укладуть відповідний договір із виконавцем за вимогами Закону України «Про житлово-комунальні послуги», а також коли виконавці комунальних послуг після 01.05.2020 укладуть індивідуальні договори згідно із частиною сьомою ст. 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», залишаються чинними та продовжують діяти попередні, вже існуючі (діючі) договори про надання комунальних послуг, зокрема, договори щодо надання послуг із централізованого опалення.

- (63) Враховуючи вищенаведене, КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» мало використовувати Методику розподілу тільки після укладання зі споживачами договорів відповідно до типових договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України.
- (64) Аналогічні висновки наведено у листі Мінрегіону до Антимонопольного комітету України від 10.05.2019 № 7/9.3.1/7644-19: *«Методика розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затверджена наказом Мінрегіону від 22.11.2018 № 315 та зареєстрована в Мін'юсті 28.12.2018 за № 1502/32954, має використовуватися після укладання відповідних договорів, передбачених Законом України від 09.11.2017 № 2189-VIII «Про житлово-комунальні послуги».*
- До укладання нових договорів підприємства тепло-, водопостачання та водовідведення надають комунальні послуги населенню та нараховують плату за них відповідно до вимог Закону України від 24.06.2004 № 1875-IV «Про житлово-комунальні послуги» (тобто в редакції, що була чинною до 01.05.2019), Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 р. № 630» (цитата).*
- (65) Проте, відповідно до інформації, наданої Відповідачем листами від 15.05.2019 № 1716, від 08.07.2019 № 2107 протягом лютого – квітня 2019 року КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» здійснювало нарахування та розподіл спожитої теплової енергії споживачам (13458 особових рахунків) виключно за Методикою розподілу.
- (66) Крім того, відповідно до листів КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» від 24.04.2019 № 1559 та від 22.07.2019 № 2198 Відповідач у березні 2019 року уклав зі споживачами 11 договорів про постачання теплової енергії (наприклад, договір від 29.03.2019 № 36448 укладений з гр. Іванніковою О.М.; договір від 29.03.2019 № 23623, укладений з гр. Нескоромним О.П.). Відповідно до п. 44 цих договорів, вони набирають чинності з моменту підписання і діють з 01.02.2019 по 31.12.2019.
- (67) На питання у вимозі голови Луганського ОТВ АМКУ від 26.06.2019 № 01-45/743 щодо того, чи з усіма споживачами, які отримували послуги на підставі договорів надання послуг з централізованого опалення укладено договори про постачання теплової енергії, Відповідач листом від 22.07.2019 № 2198 повідомив, що *«... 25.01.2019 р. на офіційному сайті КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (<http://www.lts.lg.ua>) було викладено публічний договір про постачання теплової енергії ...»* (цитата).

- (68) Таким чином, споживачі послуг КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (окрім тих, з якими було укладено договір про постачання теплової енергії в письмовій формі) є стороною публічного договору про постачання теплової енергії, розміщеного на сайті Відповідача.
- (69) Відповідно до частини 1 ст. 633 Цивільного кодексу України публічним є договір, в якому одна сторона - підприємець взяла на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт або надання послуг кожному, хто до неї звернеться (роздрібна торгівля, перевезення транспортом загального користування, послуги зв'язку, медичне, готельне, банківське обслуговування тощо).
- (70) Відповідно до частини 2 ст. 633 Цивільного кодексу України умови публічного договору встановлюються однаковими для всіх споживачів, крім тих, кому за законом надані відповідні пільги.
- (71) Під час аналізу договорів про постачання теплової енергії, укладених Відповідачем зі споживачами у письмовій формі (далі – Договір про постачання) та публічного договору про постачання теплової енергії, розміщеного на офіційному сайті Відповідача встановлено, що тексти цих документів є ідентичними.
- (72) Враховуючи норми пункту 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про житлово-комунальні-послуги» відносини Відповідача із споживачами щодо надання послуг з централізованого опалення мали ґрунтуватись на підставі «Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 №933, зі змінами) (далі – Типовий договір).
- (73) При порівнянні змісту Типового договору зі змістом Договору про постачання, виявлено, зокрема, наступне.
- (74) У пункті 2 Договору про постачання зазначено: *«... При виконанні умов цього договору та при вирішенні всіх питань, що не обумовлені цим договором, сторони зобов'язуються керуватись ... «Методикою розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг»...»* (цитата).
- (75) Таким чином, у Договорі про постачання Відповідач зобов'язує споживача погодитись на використання Методики розподілу – нормативного документу, який не мав застосовуватись на дату укладення зі споживачем Договору про постачання.
- (76) Згідно з частиною третьою статті 180 Господарського Кодексу України «При укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.

- (77) Відповідно до пункту 5 Типового договору: «... *Тарифи на послуги становлять: ... 3) з централізованого опалення _____ гривень за кв. метр (гривень за куб. метр)...*» (цитата). Тобто відповідно до Типового договору у договорі зі споживачем зазначається конкретний розмір тарифу на послугу з централізованого опалення.
- (78) Проте, у п. 23 Договору про постачання зазначено, що «... *тарифи на теплову енергію встановлюються уповноваженим на те органом та діють згідно чинного законодавства України ...*» (цитата), тобто конкретний розмір тарифу не вказано. Отже, споживач позбавлений можливості заздалегідь дізнатись про розмір тарифу, з урахуванням якого йому нараховуватиметься плата за послугу.
- (79) Також у Договорі про постачання відсутні положення, які наявні у Типовому договорі та надають певні права споживачам, а саме, у Договорі про постачання не зазначено стосовно:
- наявності пільг у споживача (п.8 Типового договору);
 - вибору способу оплати послуг (у готівковій або безготівковій формі) (п.10 Типового договору);
 - права споживача на відшкодування збитків, завданих його майну та/або приміщенню, шкоди, заподіяної його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг (п.п.3 п.16 Типового договору);
 - усунення виконавцем виявлених недоліків у наданні послуг протягом установленого Кабінетом Міністрів України строку (п.п.5 п.16 Типового договору);
 - установа кватирних засобів обліку води і теплової енергії та взяття їх на абонентський облік (п.п.9 п.16 Типового договору);
 - періодичну перевірку, обслуговування та ремонт кватирних засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж (п.п.10 п.16 Типового договору);
 - звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання та отримання компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт (п.п.13 п.16 Типового договору).
- (80) Крім того, у Договорі про постачання відсутні положення щодо обов'язків виконавця послуг, які наявні в Типовому договорі, а саме, що виконавець зобов'язаний:
- проводити два рази на рік перевірку стану внутрішньобудинкових систем багатокватирного будинку із складенням відповідного акта (п.п.5 п.19 Типового договору);
 - повідомляти споживача про плановану перерву в наданні послуг через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів

до її настання (крім перерви, що настає внаслідок аварії або дії непереборної сили) із зазначенням причини та часу перерви в наданні послуг (п.п.7 п.19 Типового договору);

- забезпечувати за заявою споживача взяття у тижневий строк на абонентський облік квартирних засобів обліку (п.п.9 п. 19 Типового договору);

- звільняти від плати за послуги у разі їх ненадання та виплачувати компенсацію за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт (п.п.15 п.19 Типового договору).

(81) Також у Договорі про постачання відсутній розділ «Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів», наявний у Типовому договорі (п. 23 – п. 29 Типового договору)

(82) Відповідно до наведеного у розділі «Інші умови» Типового договору у такому договорі має зазначатись, зокрема, наступна інформація:

- телефони спеціального виклику у разі виникнення аварій та інших надзвичайних ситуацій;

- аварійні та ремонтні служби внутрішньобудинкових мереж (адреса і телефон виконавця послуг);

- органи, які відповідно до законодавства здійснюють контроль за дотриманням правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (із зазначенням адреси, телефону).

(83) Проте, вищезазначена інформація у Договорі про постачання відсутня.

(84) Таким чином, виходячи зі змісту Договору про постачання та враховуючи не зазначення у ньому обов'язків виконавця послуг, які мали бути зазначені згідно з вимогами нормативних документів, споживачі не могли скористатися усім обсягом наданих їм законодавством прав, що могло призвести до ущемлення їх інтересів.

(85) Отже, КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», використовуючи монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого опалення, укладало із споживачами Договори про постачання, положення яких не відповідали вимогам Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630.

4.2 Антиконтурентні наслідки дій Відповідача

(86) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим)

становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(87) Пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

(88) Для споживачів послуги з централізованого опалення, що надається КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», відсутня альтернатива отримання цієї послуги від інших суб'єктів господарювання. За умов існування значної конкуренції на ринку споживач мав би можливість обрати виконавця цієї послуги, який би запропонував умови щодо надання відповідних послуг згідно з вимогами законодавства.

(89) Таким чином дії КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» з:

- нарахування спожитої теплової енергії, стягування за це плати, на підставі Методики розподілу, застосування якої у період лютий 2019 – квітень 2019 року є безпідставним;

– укладання зі споживачами Договорів про постачання, положення яких не відповідали вимогам «Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630

могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки споживачі могли оплачувати нормативно необґрунтовану вартість послуг.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умови існування значної конкуренції на ринку.

(90) За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого опалення споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

(91) У той час, коли КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» було єдиним надавачем послуг з централізованого опалення, стосунків з яким неможливо було уникнути, його поведінка могла завдати шкоди інтересам споживачів, слабка позиція яких використовувалась на власну користь Відповідача через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з централізованого опалення.

- (92) Враховуючи, що КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» у період січень 2018 – травень 2019 року на визначеному ринку займало монопольне (домінуюче) становище, споживачі його послуг не мали можливості вибору іншого контрагента та, не маючи альтернативи у забезпеченні нормативної температури повітря власного помешкання, з метою уникнення припинення або ж обмеження в отриманні послуг з централізованого опалення, змушені були укласти Договір про постачання на умовах, визначених Відповідачем.
- (93) За умов існування значної конкуренції на ринку наведені вище дії Відповідача були б неможливими, оскільки маючи зацікавлення продати свій товар – послуги з централізованого опалення - КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» вживало б заходів щодо укладання договору із споживачем та здійснення нарахувань за надані послуги з чітким та повним додержанням вимог чинного законодавства.

4.4 Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним (домінуючим) становищем.

- (94) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (95) Враховуючи викладене, такі дії КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА», яке протягом січня 2018 – травня 2019 року та станом на вересень 2020 року займає монопольне (домінуюче) становище із часткою 100% на ринку послуг з централізованого опалення у територіальних межах міста Лисичанськ Луганської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) Відповідачем для надання послуг з централізованого опалення своїм абонентам (споживачам), що полягали у

– нарахуванні спожитої теплової енергії, стягуванні за це плати, на підставі Методики розподілу, застосування якої у період лютий 2019 – квітень 2019 року є безпідставним;

– укладанні зі споживачами Договорів про постачання, положення яких не відповідали вимогам Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем на ринку відповідно до пункту 2 статті 50, пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (96) Разом із супроводжувальним листом від 25.11.2019 № 03-05/1583 копію подання про попередні висновки у справі № 27 надіслано Відповідачу.

- (97) У відповідь на подання з попередніми висновками КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» заперечень чи зауважень не надало.

6. ВИСНОВКИ У СПРАВІ.

- (102) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено висновок про те, що КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» своїми діями що полягали в:

–нарахуванні спожитої теплової енергії, стягуванні за це плати, на підставі Методики розподілу, застосування якої у період лютого 2019 року – квітня 2019 року є безпідставним;

– укладанні зі споживачами Договорів про постачання, положення яких не відповідали вимогам Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов реалізації товару (послуг з централізованого опалення), які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ.

- (98) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, накладаються штрафи у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

- (99) Відповідно до листа ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДПС У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ від 06.03.2020 № 1869/9/12-32-52-06, сума доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2019 рік КП «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» згідно «Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2019 рік, складає *(конфіденційна інформація)*.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктами 29, 31, 32 Правил розгляду заяв і справ

про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (ідентифікаційний код юридичної особи 13401321) на ринку послуг з централізованого опалення у територіальних межах міста Лисичанськ Луганської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ним для надання послуг з централізованого опалення споживачам протягом січня 2018 року - травня 2019 року та станом на вересень 2020 року займає монопольне (домінуюче) становище із часткою 100%.

2. Визнати дії КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (ідентифікаційний код юридичної особи 13401321) з нарахування спожитої теплової енергії, стягуванні за це плати у період лютого 2019 року – квітня 2019 року на підставі Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.11.2018 №315, застосування якої у цей період безпідставним, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до частини 2 статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, наведене у п.2 резолютивної частини цього рішення, накладати на КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (ідентифікаційний код юридичної особи 13401321) штраф у розмірі 40 000 (сорок тисяч) гривень.

4. Визнати дії КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (ідентифікаційний код 13401321) з укладання зі споживачами договорів про постачання теплової енергії, положення яких не відповідали вимогам «Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів,

порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. Відповідно до частини 2 статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, наведене у п.4 резолютивної частини цього рішення, накласти НА КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛИСИЧАНСЬКТЕПЛОМЕРЕЖА» (ідентифікаційний код юридичної особи 13401321) штраф у розмірі 40 000 (сорок тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржено до господарського суду.

Голова колегії

Мешков К.С.